

EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ PRÁVO

Základy EEA agreement

ZÁKLADY EHP

- Evropský hospodářský prostor (EHP/EEA) byl vytvořen v roce 1994, aby bylo možné rozšířit ustanovení Evropské unie týkající se vnitřního trhu na země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO/EFTA).
- Právní předpisy EU v oblasti vnitřního trhu se stávají součástí právních předpisů zemí EHP, jakmile tyto země souhlasí s jejich začleněním do svého práva. Na jejich uplatňování a prosazování dohlížejí zvláštní orgány Evropského sdružení volného obchodu a smíšený parlamentní výbor.
- článek 217 Smlouvy o fungování Evropské unie (TFEU)

PŘÍPAD ŠVÝCARSKA

- Švýcarsko není součástí EHP, je členem ESVO.
- Se Švýcarskem uzavřela EU více než 120 odvětvových dvoustranných smluv, které z velké části obsahují stejná ustanovení jako ta, jež přijaly další země EHP v oblasti volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu.

Současnost

- Po iniciativě z února 2014 zaměřené proti imigraci, jejíž výsledky zpochybnily zásadu volného pohybu a jednotného trhu, které jsou základem těchto bilaterálních vztahů, však došlo k jejich vážnému poškození.

CÍLE EHP

- rozšířit vnitřní trh EU o země, které jsou součástí Evropského sdružení volného obchodu (ESVO). Tyto země buď nemají zájem se připojit k EU, nebo tak dosud neučinily.
 - čtyři svobody vnitřního trhu (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu) a související oblasti politiky (hospodářskou soutěž, dopravu, energetiku a hospodářskou a měnovou spolupráci).

VZNIK EHP

- V roce 1992 vyjednalo tehdejších 7 členů ESVO dohodu, jež jim umožnila účastnit se ambiciózního projektu budování vnitřního trhu Evropského společenství, který byl zahájen v roce 1985 a završen na konci roku 1992.
- Dohoda o vytvoření Evropského hospodářského prostoru (EHP) byla podepsána dne 2. května 1992 a vstoupila v platnost dne 1. ledna 1994.

ZMĚNY V POČTU ČLENŮ

- Švýcarsko se po zamítavém výsledku referenda rozhodlo dohodu neratifikovat a Finsko, Rakousko a Švédsko přistoupily v roce 1995 k Evropské unii. V EHP tedy zůstal pouze Island, Norsko a Lichtenštejnsko.
- Součástí EHP se automaticky stalo deset nových členských států, které vstoupily do EU dne 1. května 2004, a rovněž Bulharsko a Rumunsko po svém přistoupení v roce 2007 a Chorvatsko v roce 2013.
- Island po členství v EU "pošilhával" v reakci na krizi, zahájeny přístupové rozhovory, v roce 2015 však žádost vládou stažena

EEA AGREEMENT – ROZSAH PŮSOBNOSTI

- EHP přesahuje rámec tradičních dohod o volném obchodu, neboť zemím ESVO (s výjimkou Švýcarska) uděluje plná práva a povinnosti související s vnitřním trhem EU
- Dohoda zahrnuje oblasti horizontální politiky, které jsou s uvedenými čtyřmi svobodami úzce spjaty: sociální politiku (včetně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pracovního práva a rovného zacházení s muži a ženami),
- politiku na ochranu spotřebitele,
- v oblasti životního prostředí, statistik a práva obchodních společností
- řadu doprovodných oblastí politiky, což se týká například výzkumu a technického rozvoje, které nejsou zakotveny v právních předpisech EU ani v právně závazných aktech, avšak jsou prováděny v rámci spolupráce.

RESTRIKCE DOHODY

Dohoda neobsahuje závazná ustanovení pro všechna odvětví vnitřního trhu ani pro další oblasti politiky upravené Smlouvami EU. Závazná ustanovení se nedotýkají zejména:

- společné **zemědělské politiky** a společné rybářské politiky (dohoda nicméně obsahuje ustanovení o obchodu se zemědělskými a rybářskými produkty),
- **celní unie**,
- společné obchodní politiky,
- společné zahraniční a bezpečnostní politiky,
- oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (avšak všechny země **ESVO jsou součástí schengenského prostoru**)
- hospodářské a měnové unie (HMU).

INSTITUCE EEA

Joint Committee / Smíšený výbor – přezkoumává nové předpisy EU → EEA

složený ze zástupců EU a EFTA; schází se 1x za měsíc

Projednává a schvaluje předpisu EU; Rozhodnutí o přijetí -> pomocí příloh a protokolů k EEA dohodě

EEA Council / Rada EHP

Schází se nejméně 2x ročně; tvořená zástupci Rady EU a ministry zahraničních věcí států ESVO/EHP, aby poskytla smíšenému výboru politické pokyny.

APLIKACE PRÁVNÍCH NOREM

JC Rozhodnutí o schválení -> začlenění do dohody -> provedené v národních právních řádech (kromě některých výjimek, které se stávají součástí národního práva ihned)

- buď rozhodnutím vlády,
- nebo může být vyžadován souhlas parlamentu.
- Toto provedení předpisů v právu dané země je formální povahy a akty lze v této fázi upravovat pouze po technické stránce.

Existují také ustanovení, podle nichž by se země ESVO měly podílet na přípravě aktů EU.

DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ A JEJICH SLEDOVÁNÍ

- jejich provádění a uplatňování sleduje Kontrolní úřad ESVO / EFTA Surveillance Authority a Soudní dvůr ESVO / EFTA Court.
- Kontrolní úřad ESVO vypracovává hodnotící zprávu o vnitřním trhu, v níž sleduje, jak jednotlivé země EHP uplatňují právní předpisy.

ÚLOHA PARLAMENTŮ

- Na základě článku 95 této dohody byl zřízen Smíšený parlamentní výbor EHP, který se schází dvakrát ročně. Schůze se konají střídavě na půdě Evropského parlamentu a parlamentů zemí EHP
- Předsedou smíšeného výboru je vždy na jeden rok poslanec Evropského parlamentu a následně poslanec parlamentu země EHP.
- Každá delegace sestává z 12 členů.
- Poslanci švýcarského Federálního shromáždění se schůzí účastní ve funkci pozorovatelů.
- Smíšený parlamentní výbor EHP přezkoumává veškeré právní předpisy EU týkající se EHP a jeho poslanci mají právo pokládat zástupcům Rady EHP a smíšeného výboru EHP otázky k ústnímu a písemnému zodpovězení a vyjádřit svůj názor ve zprávách či usneseních.
- Stejný postup se uplatňuje i při kontrole uplatňování právních předpisů.

PROBLÉM EU AGENCIES / AUTHORITY

- V rámci EU existuje velká spousta těchto orgánů
- přijímají různá opatření anebo rozhodnutí EEA relevantní, které EFTA státy do svého práva přijímají, avšak nemají svého kvalifikovaného zástupce (disponují pouze jakýmsi přisedícím) a tak se kvalifikovaně k takovýmto aktům nemohou tyto státy vyjadřovat.. Jejich hlas je pouze poradní.
- Druhou překážkou je následně fakt, že jakmile EEA Joint Committee rozhodne o implementaci nějakého aktu do EEA dohody, je třeba jej následně adaptovat zákonodárnou procedurou do národního práva, neboť ústavy EFTA jinou možnost nepřipouští.

PROBLÉMOVÁ IMPLEMENTACE

Implementace právních norem je docela krkolomná a složitá

Velké prodlení EFTA států s implementací, zejména u právně závazných aktů EU agencies

Od roku 1994 bylo implementováno více než 7000 právních předpisů EU

IMPLEMENTAČNÍ ZAJÍMAVOST V NORSKU

Norsko má velmi pragmatický právní systém, co se jazykových verzí práva legislativy týče, neboť velká řada EU předpisů je účinných jako součást norského práva, ještě předtím, než jsou přeloženy do norštiny“.

takové předpisy jsou v tu dobu již publikovány v angličtině a švédštině (Official journal of EU), kterým každý v Norsku rozumí. V Norsku není právním jazykem exkluzivně pouze norština. EEA dohoda nemá ustanovení jako je čl. 297 TFEU (procedura adaptování právních předpisů), takže rozhodnutí EEA Joint Committee může vejít v účinnost ještě předtím než je zákonné znění předpisů publikováno v norském nebo islandském jazyce v **EEA Official Journal**, kde jsou veškeré nové právní předpisy EEA publikovány podobně tak jak je tomu u předpisů EU.

DŮVODY PRODLENÍ V IMPLEMENTACI

Může je způsobovat zahlcenost EEA Joint Committee, avšak spíše se jedná o situace, když některá ze zemí v EEA Joint Committee transpozici blokuje, či pozdržuje záměrně

Země EFTA mohou pozdržet platnost implementace evropských předpisů i poté co bylo dosaženo dohody v EEA Joint Committee tím, že některá ze zemí vynesou potřebu uvedení rozhodnutí do souladu s ústavou (např. potřebou parlamentní ratifikace). Následně je lhůta na transpozici takového rozhodnutí 6 měsíců do národního práva, avšak pokud bude dopředu oznámeno prodlení nad tuto lhůtu, rozhodnutí EEA Joint Committee zůstane neúčinné.

JEDNO Z ŘEŠENÍ

- Země EFTA se tento problém několikrát pokusily vyřešit tím, že přijaly unilaterální transpozice některých předpisů do svých národních právních řádů, ale to jsou pouze provizorní řešení s nejasným právním základem.
 - -> proč?
- Zejména z toho důvodu, že negarantují, že EU a členské země uznají takovéto akty jako rovnocenné k právně závazným EU/EEA předpisům,
- stejně tak neposkytují ekonomickým subjektům z ESVO zemí žádná práva, kterých se mohou dovolávat v rámci EU pilíře vztahujícího se k EEA

DALŠÍ ŘEŠENÍ – PROBLÉM EU AGENCIES

- **ŘEŠENÍ:** pokud by se zástupci příslušných národních orgánů zemí EFTA stali plnohodnotnými členy EU autorit včetně práva hlasovat a spolurozhodovat. Z pohledu norského ústavního práva, by toto otevřelo možnost přesunout suverenitu na tyto authority, které by mohli být uznány jako společné EEA orgány
- **Problém:** V tomto případě by však musela být vyřešena otázka, co v případech, kdy Evropská Komise nebo **Rada** může rozhodování EU autorit ovlivnit, pravděpodobně by se nejvhodnější jevílo přenést tuto pravomoc na EEA Joint Committee. To ale také není ideální řešení, zejména v případě urgentních situací kde jsou v sázce národní zájmy, ale jen stěží lze ve struktuře EEA nalézt lepší alternativu.
- * v případě, že do rozhodování EU agencies může zasáhnout Evropská komise (to by se ještě dalo vyřešit tak, že by o stejné věci rozhodla EFTA Surveillance Authority) ale pokud Evropská rada? Pak nastává problém, protože zde tím pádem nesoulad s EEA dohodou vzhledem k „vlivu“ cizího nepříslušného orgánu (Evropská rada).

ZAČLENĚNÍ AGENCIES DO EEA DOHODY

- Když budou EU agencies začleněny do EEA dohody tak o jejich aktech bude rozhodovat EFTA Surveillance Authority, (namísto JC)

je řešením pouze částečným a pouze v oblasti týkající se rozhodování EU agencies. Je třeba přijmout komplexnější řešení, které se bude týkat obecně veškerých EU autorit, které mohou vydávat nějaké rozhodnutí a jsou EEA relevantní.

FINANČNÍ MECHANISMY

- Na základě EEA Dohody země ESVO přispívají 3 starým (Řecko, Portugalsko a Španělsko) a všem novým členským státům v rámci EHP na projekty v prioritních oblastech. V Dohodě je uvedeno, že finanční příspěvek bude úzce koordinován s dvoustranným příspěvkem, který bude poskytovat Norsko na základě Norského finančního mechanismu.
- Doplněno dvoustrannými právními akty – Memoranda o porozumění

GRANTY/ NORSKÉ FONDY

- V rámci prvního kola programu v letech 2004 - 2009 udělené granty vyčerpaly 100% celkové alokace, která byla pro Českou republiku určena (104,580 mil. EUR). V rámci priority ochrana životního prostředí a udržitelného rozvoje bylo podpořeno 17 projektů za téměř než 8,2 mil. EUR.
- 2009 – 2014. Celková výše podpory pro Českou republiku byla 131,80 mil. eur.

zejména na ochranu životního prostředí, uchovávání kulturního dědictví

SEVERNÍ EKONOMICKÁ POLITIKA

Se dvěma partnery v rámci EHP – Norskem a Islandem – spojuje EU také různé oblasti „severní politiky“ a fóra, která se zaměřují na rychle se rozvíjející severní části Evropy a na celou arktickou oblast.

Prostřednictvím různých iniciativ

SEVERSKÉ INICIATIVY

- **Severní dimenze**
 - od roku 2007 plní úlohu společné politiky pro EU, Rusko, Norsko a Island. Tato politika doplňuje dialog mezi EU a Ruskem a umožnila navázat efektivní partnerství pro spolupráci v jednotlivých odvětvích v oblastech Baltského a Barentsova moře. Severní dimenze zahrnuje parlamentní orgán – parlamentní fórum Severní dimenze, – jehož zakládajícím členem je Evropský parlament;

SEVERSKÉ INICIATIVY

- Rady států Baltského moře, jejíž činnost byla zahájena v roce 1992 po rozpadu SSSR za účasti EU a pobřežních států. Všechny členské státy této rady jsou zapojeny do parlamentní konference zemí Baltského moře, jíž je Evropský parlament také členem
- dne 27. dubna 2016 „Jednotná politika EU pro arktickou oblast“

NORDICKO - BALTICKÁ SPOLUPRÁCE

- Nordic – Baltic Stability Group, které se účastní reprezentanti ministerstev financí, centrálních bank a dohledových orgánů z nordicko – baltických zemí. právní rámec spolupráce mezinárodních záležitostí při řešení krizové situace v případě mezinárodně působících finančních institucí.
- Nordic – Baltic Macroprudential Forum, v rámci kterého se scházejí zástupci vysokého managementu centrálních bank a dohledových orgánů, aby diskutovali makro obezřetnostní dohled a jiné dohledové aktivity v rámci nordicko – baltické oblasti